

Grad zaborava i amnezije

25/07/2015 10:16 by Administrator

Količina toga što se uvek zaboraviti u Banjaluci je tolika da prazninu koja tom prilikom nastaje nije moguće ispuniti. Pa ni silni novi pop-mitološki i nacionalistički narativi i spomenici.

Moji baka i deda koji su ponosni Krajićnici, Bosanci sa Grmečima i podgrmečima koga iz sela Dabar i Podlug. Oboje su sa 16 godina stupili u NOB. Deda je učestvovao svoje braće u kojem estu krajićku partizansku, a baka Mira u Drugu proletersku brigadu. Baka je bila ranjavana na Sutjesku u nekoliko uzastopnih bitaka sa Aljeticima i Es-es-ovcima a prehodala je tifus u povlačenju sa preko 1000 vjetrenih Dalmatinaca. Krajem rata su se upoznali i vjenčali. Onosni unuk partizana Deda je prihvatio garnizonsku službu prvo na bugarskoj granici, pa se moj stari rodio u Pirotu, a onda i na albanskoj granici, pa su stari i stric odrazstali u Tetovu. Kad su dođili u Banja Luku 1960., pričali su makedonski a jedva razumijeli srpsko-hrvatski. Bili su i do kraja ostali istinski partizani i komunisti (a ne komunjare) koji su pazili svoj komajluk, prijatelje i učenjake u zajedničkom životu sa svim ljudima i narodima u Bosni. To bi kod nas rekli "nisi se dali vagnuti u stranu ni za jotu kad su dođila ova nevjerna vremena. Nisu nikada bili vjernici, niti se kod njih mogao osjetiti taj nacionalistički konstrukt srpskog naroda. Sad sa ovom pamećju znam da su kao i svi Krajićnici smatrali sebe Srbinima, pravoslavcima, ali nisu tome pridavali politički znacaj ili životnu bitnost. Njihova etnografija, kultura i ekonomija življena tokom 20. vijeka je bila daleko od monolitnog ujedinjavajućeg političkog konstrukta svetosavskog srpskog naroda koji je dopirao iz Beograda i Vojvodine dvadesetih, tridesetih i ponovo osamdesetih i devedesetih godina "većem" je bila istinski bosanska, ili još preciznije, autohtono bosansko-krajićka. Sjećam se bakinog komentara na slike Aljeticima i srpskih dobrovoljaca na barikadama u Hrvatskoj 1991. "Sine, rekla mi je, evo opet ovih bradonja Aljeticima i popova, a mislila sam da smo mi to pobijedili jednom za svagda. Oni je nam svima glave dočekali. I deda Ostoja, majčin otac, sa česnaest je otišao u partizane, sa doktorom Mladenom na Kozaru gdje je učestvovao u podizanju ustanka. Preko 1000 je prvu nacističku, ustašku i Aljeticičku ofanzivu na tu planinu. Kada se vratio u selo Bistrice podno Prosare, počela je odmazda. Ubijanja ili odvojenja zarobljenika, antifašista i seljana, u Staru Gradiću i Jasenovac. Muškarce su odvozili u radne logore u Austriji i Njemačkoj. Tako i mog dedu, no on je iz tog logora pobegao nakon Aljeticir mjeseca i vratio se u partizane. Prvo u Čitajarske a onda ponovo na Kozaru i dalje po Bosni. A arolički, izmeđane i stopljene oaze Kad se sjetim svog djetinjstva, neke svoje lične prošlosti, uvijek se sjetim doživljaja, slika i raje iz dva banjaluka naselja u kojima sam odraštao "Rosulja i Borika. Najljepša i najnostalgičnija sjećanja i slike su ipak iz radničkog naselja i raje u Boriku, jer sam tu proživljavao one slatke prijeratne tinejdžerske i gimnazijalne godine. Vrbas, kajak, raja iz kluba: Mufta, Mohamed, Sina, Smailaga, Albin, Boro, Potačić Takmičenja u kajaku na rijekama Čirom bivšim Jugom. Zvezdancije sa rajom iz zgrade: Džemal Smaja, Roske, Darmačići Prva zaljubljivanja i simpatije. Sjećam se djevojke sa imenom Elizabeta Sotelo, zvali smo je Beti Bup. Samo njeno ime je bilo dovoljno da mi učini otpadnu. Banja Luka i Borik mog djetinjstvu u odnosu na ovo sada, bile su aroličke, izmeđane i stopljene oaze različitih ljudi, imena, porodičnih priča, običaja i istorija, različitih vjera i narativa, različitih temperamenata. Sjećam se da je pred sami rat u Banjaluci svako pokretao neki svoj mali biznis. Ljudi su pravili i izvozili posteljinu, kožnu galanteriju i ko zna što većem. Kafija i slastičarne su radili ko ludi, naročito oni borci od kafije K4 preko Venecije, Moneta i Kajaka do Tulta, Džemalovi i Moskve. Bilo je svega, sve dok nam nisu počeli obejavati da "emo svi jesti

BLUSRCU.BA - Stranica za sve banjalucane sirom svijeta!

<http://blusrcu.ba>

zlatnim kaÅjikama. Tada je iz komÅjiluka isparilo viÅje od polovine mojih drugara. Sumrak zbog zlatnih kaÅjika U gimnaziju sam krenuo u jesen 1991. i prve Åjokove rata sam doÅ...Â%ivio u tim danima. SjeÅ,â€;am se kako su moji drugari iz razreda nestajali jedan po jedan. A onda, par dana ili sedmica poslije, neko doneše haber u razred da se Selma, ili Valentin, ili Mario viÅje neÅ,â€;e pojavitivati u Åjcoli i da su izaÅili iz Banjaluke. To su za mene bile traume. U gimnaziji su moju raju prvi put popisivali po nacionalnosti. Negdje u maju 1992. profesor [Mile Sumrak](#), zamjenik direktora i Å,â•lan [SDS](#), uleÅ,â€;e u razred kod nas i kaÅ...Â%e: â€“ Ajmo, djeco, napiÅjite ovdje svoje ime i prezime i nacionalnost. I dade da po razredu kruÅ...Â%i taj obrazac. DoÅ,â€;e i do mene i tada sam prvi put vido da djeca nisu samo djeca veÅ,â€;i i Srbi, Muslimani i Hrvati. Bio sam Åjokiran, nisam se mogao pomjeriti. Sad sa ovom pameÅ,â€;u shvatam da je popisivanje po nacionalnosti prvi korak u dehumanizaciji Å,â•ovjeka. Ja nisam znao kojoj kategoriji pripadam i kraj svog imena piÅjem â€“ [Jugosloven](#). To Å,â•ini i Bojan, drug do mene u klupi. Ode [Sumrak](#) sa spiskom, ali se nakon nekog vremena vrati. Prozva mene i Bojana i kaÅ...Â%e nam da nacionalnost [Jugosloven](#) ne postoji, da ta drÅ...Â%ava viÅje ne postoji i da se izjasnimo drugaÅ,â•ije. KaÅ...Â%em mu da ja ne znam Åjta drugo da napiÅjem i da moram pitati majku. Zbunjeno je izletio iz razreda. I sada razmiÅljjam kako je simboliÅ,â•no da je sav taj jad i Å,â•emer srpskog [nacionalizma](#) i rata u naÅj razred donio Å,â•ovjek koji se preziva [Sumrak](#). Te â€™92. nestalo je pola mog razreda, a tih godina i pola moje Banjaluke. Sumrak rata je poÅ,â•istio ulice, naselja, sela, sjeÅ,â€;janjaâ€! I sada nam srpski [nacionalisti](#) pokuÅjavaju prodati priÅ,â•u da ta vremena, ti ljudi, ta djeca, taj Å...Â%ivot, nikada nisu ni postojali. I da je ovako bolje. Ne znam ni za Åjta, ni zbog Å,â•ega PoÅ,â•etak rata za mene predstavlja spoznaja da je moj burazer od strica Boris, dijete iz mjeÅjovitog braka, iz kasarne JNA najednom zavrÅjio na [Vukovaru](#) sa svojih 18 godina. Bio je tenkista, preÅ...Â%ivio je i kada se vratio krajem â€™91. Imao je priÅ,â•e zbog kojih mi se sve to sranje zgadilo odmah na poÅ,â•etku. PriÅ,â•ao mi je: â€“ Ulazimo mi tenkovima u [Vukovar](#) na samom poÅ,â•etku. Ne znam ni za Åjta, ni zbog Å,â•ega, ali tu sam. Po tenku poÅ,â•eÅje zvonit meci, a moja noga odmah pade sa gasa. Tenk stade a meni poÅ,â•eÅje suze iÅ,â€;i niz lice. Jebote, gdje me ovo guraju! Cijela se kolona zaustavi, a [ÅjivanÅ,â•anin](#) urla na nas ko na robeve. JoÅj te zime, moj stari je uspio pokupiti sa fronta na Strugu kod OkuÅ,â•ana, Andreju, BeograÅ,â€;anina, doveo ga kuÅ,â€;i i meni rekao: Spremi ga, on danas ide kuÅ,â€;i da ne bi poginuo. Bukvalno ga je skinuo sa oklopnjaka i u uniformi doveo u Banjaluku. Momak je bio crn ko ugarak, imao je blata po kosi i u Åjima, oÅ,â•i su mu bile ko fildÅ...Â%ani. I sav se tresao. Navuko je svoju civilku koju je drÅ...Â%ao kod nas, stavio minÅ,â€;u Åjju u uho i pravac [Beograd](#). Mislim da sada Å...Â%ivi u Italiji. Njegova su vojniÅ,â•ka pisma joÅj uvijek kod mene u kuÅ,â€;i. Regrutovani BanjaluÅ,â•ani svih nacija 1992. sve Å,â•eÅj,â€;e su se vraÅ,â€;ali iz [Hrvatske](#) u kovÅ,â•ezima. SjeÅ,â€;am se kako se drvoredi kod parka Petar KoÅ,â•iÅ,â€;i, na mom putu ka gimnaziji, sve viÅje pune smrtovnicama. Legli s petokrakom probudili se kokardom Marta 1992. stari i ja smo iÅli na pecanje, na [Plivu](#), sa tatinim kolegom Zokom iz SUP-a. Na po puta, Zoka izbac i kasetu Merime Njegomir i ubaci drugu sa nekim Å,â•etniÅ,â•kim pjesmama. Od Topole, od Topole, Oj, vojvodo SinÅ,â€;eliÅ,â€;i, itd. Pita ga stari: Matere ti, Zoka, od kad to ti sluÅjaÅj te pjesme? A Zoka mu odgovori da je on njih oduvijek sluÅjao. Ja se na zadnjem sediÅjtu Juga 45 u trenu nasmijem: Aha, baÅj si ih sluÅjao ranije, alâ€™ na vokmen! Uhvatio sam tatin pogled u retrovizoru. Dok sam trepnuo dobio sam po nosu. Å,â€; utao sam dok se nismo vratili kuÅ,â€;i. Stari me stavio pred sebe i reko da moram paziti Åjta pred kim priÅ,â•am. Taj njegov savjet nikad nisam posluÅjao. VeÅ,â€;ina Srba je prosto legla sa petokrakom a probudila se sa kokardom i ne shvatajuÅ,â€;i Åjta im se deÅjava. Kad su shvatili, bilo je kasno i za njih i za njihove familije. Sve ostale Åjprehe su bile samo traÅ...Â%enje opravdanja zaÅjto su od [partizana](#) i komunista postali Å,â•etniÅ,â•kim. U aprilu 1992. moja porodica je osjetila svu Å...Â%estinu srpskog [nacionalizma](#). Mog starog, Miodraga Å uÅnicu ubile su paravojne formacije [SDS](#), tzv. SOS-ovci, po nalogu [Stojana Å...Â%upljanina](#) i vrha [SDS](#), a onda su za to ubistvo u banjaluÅ,â•kim dnevnim novinama Glasu okrivili banjaluÅ,â•ke Muslimane i Hrvate. Nama su u nekoliko navrata poslije ubistva pretresali stan, iznosili tatine stvari i pratili staru. Tatine kolege i istinski prijatelji su uspijeli policijski rijeÅjiti to ubistvo, ali taj sluÅ,â•aj nikada nije procesuiran na sudu. IzvrÅjoci, organizatori i nalogodavci Å...Â%ive sa mnom u istom gradu. Da apsurd bude veÅ,â€;i, taj novinski Å,â•lanak koji je za ubistvo mog oca inkriminirao i dehumanizirao sve Muslimane i Hrvate optuÅ...Â%ujuÅ,â€;i za to porodice BeganoviÅ,â€;i i KlindiÅ,â€;i, napisao je naÅj porodiÅ,â•ni prijatelj â€“ novinar [Boro MariÅ,â€;i](#). Kad ga je stara pitala â€“ ZaÅjto Boro, bolan, laÅ...Â%ete i izmiÅljate? On je odgovorio: Moralo se! Nakon toga nismo imali viÅje kontakta sa njim. Odrekli se komÅjija i prijatelja Tog aprila 1992. poÅ,â•elo je organizovano teroriziranje, zastraÅivanje i protjerivanje nesrba iz Banjaluke. Ja sam gubio prijatelje iz komÅjiluka, iz kajakaÅjkog kluba, iz gimnazijeâ€! Do kraja rata u Banjaluci je

BLUSRCU.BA - Stranica za sve banjalucane sirom svijeta!

<http://blusrcu.ba>

ubijeno oko 220 civila, a protjerano je oko 75.000 ljudi! Samo zato što su bili Muslimani ili Hrvati. A u Banjaluci nije bilo ni dana rata. Srbi su se odrekli svojih komšija i prijatelja za imaginarno ljetotjevsko i velimirevičevsko srpsstvo. Bio sam svjedok kako grupe [nacionalista](#) hodaju gradom i tjeraju momke da se prekrste a ako ovi to ne bi znali ili bi to uradili na češpogrešjanac na „in“ tukli su ih. Sjećam se da su skidali gaće momcima da vide da li su osunećejeni ili nisu, pa ako jesu “tukli su ih. Gledao sam kako ljudi izbacuju iz stanova, upadaju im u kuće, kako ih tuku kundacima na cesti, kako ih odvode ko zna gdje. Sjećam se i dana kada je srušena Ferhadija zajedno sa još nekoliko desetaka tog dana. Bio je maj 1993. i sva stakla na okolnim zgradama i robnoj kući Boska su popucala. Osim stakala na SUP-u, oni su znali da će dесetaka biti rušene pa su pootvarali sve prozore. Ja nisam mogao vjerovati, nisam želio vjerovati da se to desi. Neki su slavili, neki plakali. Sjećam se dana kada su našli komšije Kalkani i moj drug Samir izašli iz Banjaluke. To jutro je bilo tih. Nedugo poslije njih izašli su i Džonolići. Samirov burazer se krio od vojske i praktično nije izlazio napolje osim da promjeni mjesto skrivanja. Krio se i kod nas u kući. Bio je floater “osoba koja želi” po krajevima grada u kojem ga neće prepoznati da je Musliman ili Hrvat. O da, stranci su imenovali i ovu kategoriju ljudi. Organizovana amnezija i ignorisanje Današnjeg [Banja Luka](#) ne lijevi na onu staru. Nove srpske vlasti su još za vrijeme rata obrisale sve muslimanske, hrvatske i nedovoljno srpske identifikacije iz naziva ulica, naziva mjesnih zajednica i škola. Porušili su sve desetaka u Banjaluci i franjevački samostan na Petrinji. Na prostoru banjaluka biskupije ubijeno je 8 katoličkih svećenika, a nekoliko ih je bilo zatvarano i premlaćivano! Srpski [nacionalisti](#) su u septembru 92. nasred ulice izrečeli imama desetaka na Hisetama! U godinama poslije rata porušili su ili pustili da propadne dosta spomenika kulture, skulptura akademskih BH umjetnika, srednjovjekovnih utvrđenja i starih bosanskih kuća. Skoro sve što je ostavljena osmanske, muslimanske, katoličke, austrougarske i naše bosanske naracije. Pod udarom zaborava su bili i spomenici iz NOB-a, ali su par godina nakon rata vratili dio bista narodnih heroja u Banjaluci, što nije slučaj u drugim sredinama. Sve što ima bosansko-hercegovačko nasleđe ili govori o nekadašnjem interetničkom i zajedničkom desetaku je nepočitljivo i pod udarom je organizovane amnezije i ignorisanja. Palili su arhive i slučajne evidencije policije, sudova i opštine a isprva za novac i potom za želje, a poslije rata sistematski i masovno. Količina toga što se želi zaboraviti u Banjaluci je tolika da prazninu koja tom prilikom nastaje nije može ispuniti. Pa ni silni novi pop-mitološki i [nacionalistički](#) narativi i spomenici. [Banja Luka](#) je dobila spomenik Stefanu Nemanji (?), banu Milosavljeviću, dobila je i desetine novih pravoslavnih crkava, neke na mjestima na kojima nikada nije bilo crkve. Srpske i druge zastave [Srbije](#) se mogu vidjeti svugdje a zastave BiH samo na institucijama BiH u gradu. Trovanje se nastavlja Moje istraživanje pokazuje da su srpske vlasti u Banjaluci promjenili naziv 50 odsto ulica, njih oko 240, brijući sve nesrpske narative a namejući samo srpske i pravoslavne. Ljude, stare Banjaluka, starije, može da najviše pogaju ove posljedice urbicida i kulturocida vidljive u Banjaluci u nazivu svake ulice i na svakom kutku. Ni meni se ne mili život u ulici koja nosi naziv [Etnika iz Drugog svetskog rata](#), a kamoli nekom životjeku kojeg su srpske snage protjerale ili mu pobile najmilije. U zadnjih deset godina Dodikove vladavine javni i medijski prostori, politička arena i umovi mladih ljudi su do daske zatrovani srpskim [klerom](#) i [nacionalizmom](#) i etno-fašizmom. Uporedo sa tim Dodik i njegova klika bjesomučno pljačkaju javni novac i resurse maskirajući svoj kriminal [nacionalističkim](#) populizmom. Dodik i njegova bratija tajkuna godinama izvlače novac i vrijednosti u [Srbiju](#), [Rusiju](#) i [Australsku](#). Zašto? Ima u Banjaluci dosta raje koja ne prihvata ova [nacionalistička](#) sranja i među njima sam stekao prijatelje. Pokušavamo da markiramo događaje i mesta i tako skrenemo pažnju javnosti na [zločine](#) istrebljenja i [genocida](#) nad nesrbima u [Banjaluci](#), [Prijedoru](#), [Srebrenici](#) i drugim opština ove RS. Zajedno sa našim komšijama, Bošnjacima i Hrvatima, obilježavamo stratišta svih naroda u BiH, ali ja sam se fokusirao na [zločine](#) nad nesrbima počinjene od strane srpskih snaga a u ime srpsstva. Zašto? Zato što je nam se pokoljenja stidjeti za ono što smo učinili na pragu 21. vijeka. Srpske vlasti i snage devedesetih, osvajajući i stečeći opštine po opštine nad nesrbima u [Hrvatskoj](#) i [Bosni](#) u halucinogenom piru odbrane tzv. srpske zemlje a bezvrijedile su srpske desetake i drugih stratišta. [Ginter Gras](#) je lijepo govorio Nijemcima: Tek kada osjetite istinski sram za ono što je počinjeno u vašoj imeni do živote istinsku katarzu, tek tada imate pravo na vlastite suze! Ima li iščeg takvoga u [Banjaluci](#), u RS, u [Srbiji](#)? Nema! Jer da ima ne bi [Banja Luka](#) bila dio RS, i ne bi bilo RS jer bi je se odrekli kao najsramnijeg perioda u srpskoj istoriji. I ne bi taj grad bio centar poricanja [genocida](#) i sistematskih [zločina](#) koje su srpske snage počinile.

BLUSRCU.BA - Stranica za sve banjalucane sirom svijeta!

<http://blusrcu.ba>

Ne bi bio grad zaborava i amnezije svega što je nesrpsko. Možemo se svi mi pozivati i na „vojstvo i na petokraku, i na [Tita](#) i na [partizane](#), ali nađi ratni lideri su bili oberetnici, obernacionalisti i ludaci, a ova sadašnja vladajuća politička elita u tom mom gradu Banjaluci, a bogami i u [Srbiji](#), ne razlikuje se ideološki ni za jotu od tih [ratnih zločinaca](#). Samo su im metode i maske donekle prefinjenije. Bojim se novih sukoba u [Bosni](#). autor: [Srđan Ćojnica](#)

Protest .ba

[Srđan Ćojnica](#), kulturolog, rođen je u Banjaluci 1976. Završio je banjaluka gimnaziju a potom diplomirao na Policijskoj akademiji u [Beogradu](#), a nakon toga i na Pravnom fakultetu u Banjaluci. Magistrirao je na Fakultetu za društvene nauke Univerziteta u Ljubljani na programu Kulturologije. Bavi se kulturološkim istraživanjima bosanskih i balkanskih tema, pisanjem i društvenim aktivizmom okrenutim protiv kulture zaborava, istorijskog revizionizma, [nacionalizma](#) i [fašizma](#). Živi i radi u Banjaluci.

Izvor vijesti; <http://zokstersomething.com>